

ten sposób, że je odgradza od powietrza, zatykając otwory dychawkowe. Do tego samego celu użyć można też 5 proc. saprolu, lub ropy naftowej. Gnojówki chronimy przed muchami w ten sposób, że pokrywa się nawóz warstwą ziemi 2—3 cali grubą, chodzi jednak o to, aby ziemia pokryła nawóz równomiernie, gdyż w razie pozostawienia choćby najmniejszej przestrzeni niepokrytej muchy na tych właśnie przestrzeniach składać będą jajka.

Do niszczenia czerwici poczwerek w gnojówkach radzą autorzy niemieccy urządzenie gnojówek w ten sposób, że dno gnojówki wyklada się warstwą 10-centymetrową słomy; zebrany w takich gnojówkach nawóz pokrywa się z boków i z góry taką samą warstwą słomy i przysypuje 10-centymetrową warstwą ziemi. Temperatura gnojówki wewnątrz dochodzi wskutek wzmoczonych procesów fermentacyjnych do 50—70 stopni, co ma wystarczyć do zniszczenia czerwici i poczwerek w gnojówkach i dołach kłocznych, możemy postąpić także mlekiem wapiennym, używając je w ilości 10 litrów na 1 m³ zawartości dołu kłoczego, ale środka tego użyć można tylko wtedy, gdy nam nie chodzi o dobroć nawozu; wapno bowiem rozkłada substancje organiczne, zawierające azot, a amoniak wydziela się i uchodzi w powietrze. Polecać też bywa do tego samego celu siarczan żelaza w rozczynie zgęszczonym lub mieszanina równych części karbolanu sodowego z chlorkiem cynku, po 5 kilo tej mieszaniny na 1 m³ zawartości dołu kłoczego.

Przechodząc do pytania, w jaki sposób chronić mieszkania przed muchami, należy zauważyć, że według ogólnej opinii badaczy, zajmujących się tą sprawą, jedynym pewnym środkiem jest zaopatrzenie okien i drzwi siatkami muslinowymi lub metalowymi. Zrobiono przytem ciekawe spostrzeżenie, że mucha nigdy nie przejdzie przez taką siatkę, nawet gdyby wielkość oczek tej siatki na to pozwalała, jeżeli tylko w pokoju, który chcemy ochronić przed muchami, panuje niezbyt silne światło, a okna umieszczone są tylko po jednej stronie. Jeżeli zaś naprzeciwko okna, w którym chcemy umieścić siatkę, jest drugie okno, które daje dosyć światła, to mucha przez taką siatkę o dużych oczkach przejdzie. Należałoby zaopatrzyć okna naszych mieszkań w siatkę, a szczególnie okna stajen i obór, składów środków spożywczych.

Ciąg dalszy nastąpi.

Z stron ojczystych

Z Prus Zachodnich, Warmii i Mazowsza.

Pelplin. Pan dr. Sojecki, powołany do lazaretu wojskowego w Starogardzie, zaniemógł ciężko przy leczeniu chorych.

Pelplin. Najprzewielebniejszy ks. biskup sufragan udzielił dnia 25 b. m. 4 klerykom praktycznego kursu: Mieczysławowi Gabrysiowi, Janowi Nowakowi, Edwardowi Pinkerowi i Józefowi Roskwitalskiemu w kaplicy seminarialnej tonzury i niższych święceń.

Czersk. Anioł stróż dziecka. Pod Czerskiem wypadł z pociągu jadącego całym pędem 3-letnie dziecko. Na szczęście złamało sobie tylko nogę; dziwnym sposobem nie odniosło poważniejszego okaleczenia.

Lidzbark. W Nowym Zieleniu zgorzał budynek cłowy. Mieszkająca tam rodzina urzędnicza utraciła całe mienie.

Chełmża. Na pobliskiej stacji kolejowej przejechał pociąg 45 letnią żonę robotnika Rzymskiego z Młewa, zabijając ją na miejscu.

Gerdawy. Tutajsza landratura ogłasza, iż obecnie nadarza się sposobność do odbudowania miejscowości zburzonych przez napad rosyjski i wzywa budowniczych, a mianowicie mistrzów sztuki obeznanych ze stosunkami Prus Zachodnich, aby natychmiast podjęli pracę, której tu będą mieli bardzo dużo. Zgłoszenia przyjmuje król, urząd budowlany w Gerdawach.

Z Księstwa Poznańskiego.

Poznań. Wytrzymały Polak. Jak donosi „Deutsche Medizinische Wochenschrift”, pewien żołnierz armii niemieckiej, narodowości polskiej z Poznania, ranny szrapnelem, odniósł na całym ciele 58 ran, z tych 7 śmiertelnych, 22 zaś bardzo ciężkich. Mimo tego beznadziejnego stanu, przyszedł w niespełna dziesięć tygodniach zupełnie do zdrowia, jakkolwiek utracił oko i jedną nogę aż do kolan.

Czerniejewo. Życie w jamie. Niezwykle mieszkanie wybrał sobie robotnik St. P. z Noskowa. Uciekł przed jakimś czasem z więzienia w Czerniejewie i zginął bez śladu. Pewnego dnia zauważył stróż leśny Drapikowski z Młynka, idąc za śladem złodzieja, w pobliżu swego gospodarstwa jamę, która zbudziła podejrzenie jego. Zbadał ją dokładnie, i o dziwo, znalazł w niej całe mieszkanie, urządzone nawet z pewnym wykwintem. Był tam piec, lampy, szynka, jaja, chleb i różne inne przedmioty, między innymi też paszport wojskowy zbiegłego robotnika P. Wiodąc tu schował się przed okiem policyi i żył z kradzieży. W chwili niezwykłej rewizji mieszkańca w jamie pewno nie było, i dotąd schwycić go nie zdołano.

Ze Śląska, czyli Staropolski.

Kluczbork. Opodał stacyi kolejowej z nieznaną przyczyną zderzyły się dwa pociągi. Oprócz wielkiej szkody materialnej, jaka ze zderzenia powstała, spotkało nieszczęście także dwóch konduktorów z Gliwic. Konduktor Sobota z Gliwic umarł krótko po wypadku wskutek odniesionych ran. Oprócz niego został zraniony w ramię kierownik pociągu.

Pszczyna. Z powodu 55-tej rocznicy swych urodzin przypadających na ubiegły piątek rozporządził książę Pszczyński, aby żonom robotników u niego zatrudnionych a obecnie znajdujących się na wojnie, wypłacono po 3 marki. W ten sposób wypłacono 6000 marek dla 2 tysięcy żon.

Z innych dzielnic.

Szkolnictwo w Warszawie. W celu powiększenia liczby szkół początkowych miejskich magistrat warszawski uchwalił od lipca r. b. otworzyć 50 nowych szkół początkowych i na ten cel przeznaczył 77 625 rb.

Kossak na wojnie. „Nowa Reforma” otrzymała list od znanego malarza batalisty Wojciecha Kossaka, w którym donosi, że jest on od samego początku wojny na froncie a służy w randze rotmistrza ułanów, jako oficer ordynansowy przy komendzie korpusu krakowskiego. Kossak donosi, że gromadzi on tak bogaty materiał malarski, iż do końca życia mu starczy. Nosi się z zamiarem oddania szczególnie szkiców z różnych batalii w Polsce.

Hurtowny zakup koni. Czytamy w pismach warszawskich, że delegaci upelnomocnieni Centralnego Komitetu Obywatelskiego wyjechali z Warszawy na jarmark do Winnicy, by zakupić tam 1500 koni roboczych dla rolników polskich. Po Wielkiej Nocy rzecznicy delegacji pojadą dalej po zakupy nie tylko na jarmarki ukraińskie i podolskie, lecz także do gubernii woroneskiej, która, jak dotychczas, zaopatruje Rosję w najlepsze konie i gdzie hodowla najwyżej stoi.

37 postów z galicji zaginionych bez wieści? Gazeta wiedeńska „Zeit” dowiada się z kół parlamentarnych, iż przydział parlamentu austriackiego uważa w obecnej chwili 37 postów za zaginionych bez wieści. Są to wyłącznie postowie z Galicji i Bukowiny, więc Polacy i Rusini. Z polskich wymieniamy, przynajmniej kilka głośniejszych nazwisk: Breiter, dr. Diamand, dr. Kozłowski, dr. Moraczewski, dr. Stesłowicz, Średniawski, hrabia Bonowski, dr. Zabajkiewicz.

Konkurs na projekt domu ludowego. Centralny komitet obywatelski po rozstrzygnięciu konkursu na projekt zagrod wiejskich ogłasza obecnie za pośrednictwem Kola architektów konkurs nowy na projekt domu ludowego na wsi.

Dom ludowy ma być miejscem zebrań, zabaw, oświaty, narad, słowem środowiskiem życia społecznego i kulturalnego wsi. Ma on być widoma pamiątka ewolucji odrodzenia się kraju.

Centralny komitet obywatelski nie podaje ścisłego programu konkursu, wybierając tylko najkonieczniejsze pomieszczenia, jakie w domu ludowym znaleźć może się zaopatrzyć.

sie powinny: duża sala zebrań, która służyć może też za salę do zabawy, biblioteka, sklep spółkowy, kasa pożyczkowo-oszczędnościowa i t. p. — pozostawia projektodawcom swobodę, wymagając tylko dobrego umotywowania pomysłów.

Polityka.

Przyboczna gwardya papieska wolna od wojskowości.

Według „Messagero” doszło do porozumienia pomiędzy rządem włoskim a Watykanem w sprawie zwolnienia przybocznej gwardyi papieskiej od obowiązku pełnienia służby w armii włoskiej. Pomimo to kilku żołnierzy gwardyi prosiło komendanta korpusu o pozwolenie na spełnianie powinności wojskowej w razie gdyby Włochy miały się wnieść do ogólnego zatargu europejskiego.

Położenie na Bukowinie.

Korespondent wojenny dziennika wiedeńskiego „Zeit” zamieszcza w swoim ostatnim sprawozdaniu, że wiadomości o rzekomem uregulowaniu stosunków na Bukowinie okazały się przed wczesnymi. Wszelkie władze krajowe znajdują się dotychczas na terytorium węgierskiem, gdzie pozostaną jeszcze prawdopodobnie przez dłuższy czas. Również namiestnik bawi wciąż jeszcze po za krajem, podczas gdy arcybiskup ks. Ropta odwiedza tylko od czasu do czasu Czerniowce i po kilkogodzinnej pobycie stolicę znów opuszcza. Dla ludności miejscowej, bawiacej obecnie na przymusowej tułaczce w Węgrzech, pozostaje kraj zamknięty w dalszym ciągu.

Powody neutralności Bułgarii.

Medyolan. Bułgarski minister finansów Tontscher oświadczył korespondentowi rumuńskiego pisma „Diminatzia”: Bułgaria nie myśli o wmiśzaniu się w wojnę, z której tylko jej nieprzyjaciele mieliby korzystać. Jeżeli trójporzucie zwycięży, dostanie Serbia Hercegowinę, Dalmację i może kawalek Bośni. Stanie się państwem o 20 milionach mieszkańców i byłaby dosyć silna do nie oddania nam przemocą. Jeżeli jednakże państwa centralne zwyciężą, przestanie Serbia istnieć, a my będziemy po części jej spadkobiercami. Rezultat jest, że możemy dać państwom trójporzucenia tylko wtedy militarną pomoc, jeżeli dostaniemy naprzód gwarancje terytoryalne.

Z różnych stron.

Na bezdomnych dotąd urządzono przedstawienia teatralne w Herne, Recklinghausen-Süd i Bottropie. W ostatnich dwóch miejscowościach odbyły się przedstawienia w ostatnią niedzielę. W Recklinghausen-Süd odegrano sztukę „Ojcowizna” a w Bottropie „Na wymiarze” i „Dziesięć tysięcy marek”. Prócz przedstawień teatralnych były jeszcze śpiewy i deklamacje. Wieczornice udały się doskonale tak pod względem gry amatorów, jak co do udziału publiczności, która w obu miejscowościach zebrała się bardzo licznie. Tak urządzającym jak publiczności należy się szczere uznanie, że poparli cel szlachetny wieczornic.

W przyszłą niedzielę urządzają Polacy w Dortmundzie podobny wieczorek połączony z przedstawieniem amatorskiem. Spodziewamy się, że i w Dortmundzie udział będzie liczny.

Na maj i czerwiec czas zapisać „Wiarusa Polskiego”. Prosimy postarać się aby ani jednego domu polskiego nie było na obczyźnie bez gazety polskiej.

Bochum. Sprzedaż kartofli. Jak się ogłasza w dzisiejszem urzędowym ogłoszeniu, będzie wydział wyżywienia ludności kartofle sprzedawał. O cenie i miejscu sprzedaży można się z ogłoszenia dowiedzieć. Centnar będzie oddawany po stosunkowo niskiej cenie 5,40 mr. Różnica między ceną zakupną 6,70 mr. a terażniejszą ceną 5,40 mr. ponosi miasto. Miasto zakupiło dostateczną ilość dobrych ziemniaków w Prusach Zachodnich, tak że tymczasem każdy

Bochum. Wypadek z śmiertelnym wynikiem. Poważny wypadek wydarzył się w poniedziałek po południu przy nowej budowlu Alsberga na ulicy Harmonie. Monter Stefan Carl spadł z powodu niewłaściwego stąpienia. Ciężko rannego zawieziono go do lazaretu św. Elżbiety, gdzie, nie odzyskawszy przytomności, umarł wskutek swych obrażeń.

Goslar. Wykonano tu straszną zbrodnię. Chłopca 4½ roku liczącego spalono w piecu centralnego ogrzewania. Mordercę aresztowano.

Altenbochum. Śmiertelny wypadek wydarzył się w poniedziałek rano w kopalni „Constantin”, szyb III. Górnik Ernst Ostermann dostał się przy wykonywaniu swej pracy zawodowej pod spadające kamienie, przy czem poniósł tak ciężkie obrażenia, że wyniesiono go na powierzchnię już martwego.

Hattingen. W kopalni „Alte Haase” został górnik Kromger zaspany przez raptem spadające kamienie. Po sześciu godzinnej wyczerpanej pracy ratunkowej udało się jego kolegom wywieźć żywego do góry. Kroniger poniósł tylko kilka mało znaczących starć skóry.

Schwerin. Urząd miejski policyjny w Schwerinie ogłasza: Zdarzało się niejednokrotnie, że ludność cywilna okazywała przy przeprowadzaniu jeńców wojennych nadzwyczaj nietaktowne zachowanie. Nie dosyć, że zbiegały się wielkie masy ciekawych, ale dużo widów — szczególnie kobiet — nie wstrzymywało się od okazywania jeńcom swego współczucia przez płacz, podarunki, przez pomoc w niesieniu paczek itp. Zwraca się ludności cywilnej na to uwagę, że poczyniono kroki, aby zapobiedz pod każdym względem podobnemu zachowaniu.

Dortmund. Aby ułatwić życie rodzinom wojaków, będzie im miasto sprzedawało kartofle po 3 mr. za centnar. W regule da zawsze tylko zapas na jeden miesiąc.

Rozmaitości.

Ile dostaje uchodźca belgijski w Hollandyi. Od początku wojny schroniło się do Hollandyi prawie milion Belgijczyków. Rząd holenderski przyjął uchodźców bardzo gościnnie i — jak donosi „B. Tagbl.” — wypłaca każdemu Belgijczykowi 1 grudełna i 10 centimów dzienniej zapomogi. Wynosi to 2 kor. i 20 hel. w wal. ansir.

Zbieranie jagód i grzybów oraz trawy z lasów państwowych w czasie wojennym. Ministerstwo rolnictwa, domów i lasów pozwoliło na wydawanie kartek, pozwalających na zbieranie jagód i grzybów w lasach państwowych na cały czas wojenny; również będzie wolno zbierać trawę. Opłata jednak za kartki z pozwoleniem obniży się na ½ dotychczasowej ceny. Donoszą o tem pisma niemieckie.

Sąd uczynego o mące ze słomy. W sprawie maki ze słomy, która narobiła wirzawy w prasie codziennej i zawodowej, wysłała Niemiecka Rada Rolnicza w Berlinie telegraficznie zapytanie do profesora dr. Lehmana w Getyndzie z prośbą o krótkie rzeczoznawcze oświadczenie co do wartości maki ze słomy jako paszy. Profesor Lehmann, jak donosi „Ziemia” — odpowiedział krótko: „Balamace nie nie do przebaczenia kół rolniczych”.

W sprawie wysył. pieniędzy do jeńców wojennych i cywilnych w Rosyi piszą ze strony urzędowej: Wiadomo że „Deutsche Bank” w Berlinie zajmuje się wysyłką pieniędzy dla jeńców poddańcy niemieckich i austro-węgierskich. Otrzymujący pieniądze odbiera również podwójne pocztówki, z których jedna przeznaczona jest do poświadczenia odbioru pieniędzy. Dotychczas nadeszło do Banku bardzo wiele takich kart z własnoręcznymi podpisami jeńców. Zadanie, które spełnia „Deutsche Bank” w interesie ogólnym, byłoby znacznie ułatwione i niezbędna kontrola lepsza, gdyby wszyscy ci, którzy przesyłają pieniądze jeńcom w Rosyi za pośrednictwem tegoż banku i otrzymują od nich potwierdzenie odbioru, donieśli o krótko pod adresem: „Deutsche Bank” Abteilung R., Berlin W. 8^e.

Napowietrzna działalność Francuzów. Ogłoszono sprawozdanie urzędowe z działalności francuskiej floty napowietrznej od wybuchu wojny do końca roku zeszłego.

Francuzi dokonali w tym czasie 10.000 wylotów wywiadowczych, trwających w sumie 18.000 godzin, na przestrzeni 1 800 000 klm. co odpowiadałoby 40 w złotem okrężnym dookoła świata.

Wojna.

NIEMIECKIE SPRAWOZDANIE URZĘDOWE.

TBW. Wielka główna kwatera, 28 kwietnia.

Na zachodzie.

We Flandryi chcieli Francuzi i wczoraj odbić stracony teren. Po południu urządzili atak po obu stronach drogi Ypern-Pilken, Który na 200 metrów przed naszą pozycją się załamał. Tęgo samego losu doznał się nowy atak wieczorny dalej na wschód. I tu miał wróg wielkie straty. Na zachodnim brzegu kanału nieprzyjaciół nie atakował.

W Szampanii dziś w nocy na północ od Le Mesnil wzięliśmy szturmem obszar francuską grupę okopów, których broniliśmy przeciw kilku nieprzyjacielskim atakom odwetowym z zupełnym powodzeniem. Wróg poniósł wielkie straty. 60 Francuzów nieranionych wzięliśmy do niewoli i zdobyliśmy 14 karabinów maszynowych oraz 13 ciskaczy min.

Pomiędzy Mozą i Mozela podczas dnia były tykogwałtowne walki artylerijne. Silny francuski atak nocny w księżycym lesie został odparty krwawo i dla Francuzów z wielkimi stratami.

Przeciw naszej pozycji na Hartmannsweilerkopf Francuzi po nieudanych atakach z dnia 26 kwietnia, nowych ataków nie przedsięwzięli.

Przedpowiednia o Polsce. „Poseł Ewangelicki“ donosi: 85-letnia Anna Pelarowa, zmarła przed dwoma laty w Dolnych Datyniach (pow. cieszyński), opowiadała onna krótko przed śmiercią wobec świadków o przepowiedni, że Polska będzie wolną w tym roku, w którym Wielkanoc przypadnie na św. Wojciecha. Święto patrona rycerstwa polskiego obchodzi Kościół 23. kwietnia, a święta wiel-

Przy Altkirch jeden z naszych lotników zestrzelił francuski statek napowietrzny.

Na wschodzie.

Przez atak na północny wschód i na wschód od Suwałek zajęliśmy rosyjskie pozycje na froncie wynoszącym 20 kilometrów.

Na północ od Prasnsza wzięliśmy wczoraj do niewoli 2 oficerów i 470 Rosjan oraz zdobyliśmy 6 karabinów maszynowych.

Najwyższe dowództwo wojsk.

BULGARYA NIGDY NIE WYSTĄPI PRZECIWKO ROSJI.

Organ byłego ministra bułgarskiego Gieszowa „Mir“ oświadcza, że Bułgaria nigdy nie wystąpi i nie może wystąpić przeciwko Rosji. Co najwyżej pozostanie ona w dalszym ciągu neutralną jak dotąd.

ODSZKODOWANIE ZA ZATOPIONY PAROWIEC AMERYKAŃSKI.

„Lokalanzeiger“ donosi z Rotterdamu, iż według londyńskiego Biura Reutera, Ameryka żąda od rządu niemieckiego odszkodowania w sumie 228 059 dolarów za zatopienie parowca „William P. Frye“.

ZAKAZ PROCESJI.

Arceybiskupi ordynaryat w Badenii zakazał wszelkich uroczystych procesji ze względu na niebezpieczeństwo bomb, rzucanych przez lotników. (Berl Tbl.)

kanoczne w roku 1916 właśnie przypadają na ten dzień. Od ostatniego rozbioru Polski nie zdarzył się jeszcze ten wypadek. **Niezwykłe koleje polskiej formalki.** „Jeździec i myśliwy“ otrzymał wiadomość o losach, jakim uległa jedna z licznych, zaginionych w obecnej zawierusze wojennej formalek dworskich. Na początku wojny z majątku Domanikowa, położonego w Kutnowskiem, a należącego do hr. Aug.

Grabowskich, była zarekwirowana przez wojsko rosyjskie, pod transport, parokonna formalka, z formalem Aleksandrem Mamczarem, człowiekiem roztrópnym i wiernym. Transport ten dostał się do niewoli niemieckiej, a przy przesuwaniu wojsk na front zachodni, wysłano do Francji również korpus, który zaanektował Mamczara. Tu formalka nasza była wzięta z kolei do niewoli francuskiej i oparła się aż pod Paryżem. Niedawno hr. Grabowski otrzymał — w drugim swoim majątku Chotyczach (w Siedleckiem), skąd Mamczarz pochodzi — list, w którym Mamczarz donosi, iż obsługuje swemi końmi tabor tyłów francuskich, i dodaje, że „konie są zdrowe“.

Zaiste koleje nie zwykłe, a niemniej ciekawe będą dalsze losy tej zabłąkanej polskiej formalki.

Ostatnie wiadomości.

LOTNICY NIEPRZYJACIELSCY NAD FRIEDRICHSHAFEN.

TBW. Friedrichshafen, 29 kwietnia. Wczoraj rano na wielkiej wysokości ukazał się lotnik nad miastem. Zaraz go ostrzeliwano; rzucił razem 6 bomb, z którychdwie wyrzadziły małe szkody. Jeden mężczyzna w kierunku wschodnim i kołysał się jakoś po deirzanie.

WALKI W KARPATACH.

Genewa, 29 kwietnia. Pisma francuskie donoszą z Piotrogradu, że w Karpatach toczą się krwawe walki. Wyniku ich wyczekują obie strony z zapartym oddechem, gdyż wynik ich wpłynie znacznie na dalszy rozwój zmagani wojennych.

Za druk i nakład: „Wiarus Polski“. Verlagsgesellschaft m. b. H., Bochum — Odpowiedzialny za redakcję w zastępstwie: Antoni Breiski w Bochum.

Tow. Jedność pod op. św. Floryana i Barbary w Gelsenkirchen donosi członkom, iż w niedzielę, 2 maja odbędzie się płała miesięczna w lokalu posiedzeń. Uprasza się o uiszczenie się

ze składek wszystkich członków.

Zarząd.

2 dzielnych

czeladników krawieckich
przyjmie zaraz

Ksawery Jęskowiak

w Habinghorst, ul. Kronprinzenstr 9

**Pierz
Henkla
Soda
do bielenia**

Ogłoszenie

Ubożsi mieszkańcy miasta, t. zn. ci, którzy nie potrzebują płacić podatków lub mają roczny dochód tylko do 2400 marek, mogą dostać od czwartku, dnia 29 bm., począwszy, jak długo zapas starczy aż do 3 centnarów kartofli na rodzinę, centnar po 5,40 mr. Są to kartofle zakupione w Prusach Zachodnich, które zwykle 6,70 mr. za centnar kosztują. Zapłacić trzeba naprzód przy głównej kasie miejskiej w przybudowaniu ratusza, na ul. Mühlenstr., gdzie się dostanie wskazanie miejsca sprzedaży. Jako wykaz trzeba przy miejskiej kasie głównej przedłożyć albo papier podatkowy, albo książkę rodzinną, lub też poświadczenie zameldowania, poświadczenie oniekuna wojennego, kierownika okręgu, opiekuna ubogich itp. Za oddaniem poświadczenia o odebraniu wystawionego w głównej kasie miejskiej można dostać kartofle u handlarzy. Za przewiezienie kartofli do mieszkania przez handlarzy płaci się 20 fen. za centnar.

Bochum, dnia 27. IV. 1915.

Przewodniczący wydziału wyżywienia ludności.

S a h m, burmistrz.

Codziennie zmieniana wystawa osobnych nowości wiosennych
damskich i dziecięcych

strojów

Kapelusze zeszloneczne do przeróbki prosimy wcześniej nam zlecić, abyśmy o gustowne wykonanie mogli się postarać.

ALTHOFF

Recklinghausen.

Bochum
Tow. gosp. dla
Hieland, Dorstenstr. 20

BRINKMANN
Hefajwik i najster, inter. i obuwia.
Obere Marktstr. 14.

RIEMKE
Hugo Humbert, środki
spżywe, ul. Kolejowa.

Botrop
DOM TAPET
Hochstr. 41. Telefon 414.
tapety, liny, laki, podłogi.
CLEMENS SCHMITZ

Wyszynki i sprządek
likworów, koniaków,
Stary rynek.

Th. Fouser J. Altmarkt 4.
Wycięcia skór, hdi. skór.

Dom kawy i masła
Wth. Schmidt, Jak Schmidt
Altmarkt 4. Prospekt 115.
Do kawy, kawy słodowej i słod-
kowej dodajemy słodki podzieli.

Apteka Gluckauf
Botrop, Gladbeckstr.

W. vom Ende Altmarkt 5.
Wycięcia skór, hdi. skór.

Piekarnia parowa
Interes konsumowy Th. Gess
Alte. Prospekt 114.

Fe. Böhlig Altmarkt 5.
Wycięcia skór, hdi. skór.

Skład zegarki i tow. złotych
10. Hantsstrasse 10.
Tani warsztat reparacyjny.

Hart Paul Hantsstr. 18.
Tow. złote i srebrne, wielki
warsztat repara. Tanie ceny.

BOTTROP-EIGEN
H. Borkel, tow. manufakt.
bielizna, wełniane. 8% rabat

Dom obuwia Hegemann
Wycięcia skór, winy synt.
rabat. Warsztat reparacyjny.

Towary spożywcze
Schneider Konsum towarowy
Botrop-Boy Botrop-Eigen
Hants. Gladbeckstr. 240
Oczek. otrzymania 5% rab.

Barbeck
M. Ünker Marktstr. 4.
czekol. kaszel.

H. Kampmann Niederstr. 15.
złoty, winy synt. rabat.
Bardzo meteln.

Skład cygar H. Kuhlmann
Niederstr. 119, tanie zakup.

Bergeborbeck
Drogeria Vierhaus, Linden.
str. 15, likiery z Poznania.

Buer
Hochstr. 73.
gornety i opaki

K. GROSSE & PAWIS
Hochstr. 74. Zegarki, t. m.
warsztat repara. i zeg.

Quer-Beckhausen
Skład mebli W. Frohnberg
Hantsstr. 120-122.
Na życzenie na odplatę,
JOS. WILHELM, kelowno
Dürkopp, masz. do szycia.

CASTROP
Fr. Argleb Münsterstr. 3. Fotog.

Carnap
B. Brechmann, tap., farb. lak.
J. Tillmann, zegarki, tow.
złoty, fonograf, płyty, rep.
J. Bause, Königsstr. 23. Kol. t.

Dortmund
Hölder Consum najt. źródło
tow. spożyw. Steinstr. 19.

DORSTEN
Hentmeister Dom obuwia,
Lippestr. 6-7.

Odwóz towarów
kolonialnych
Reński dom zakupu towar. spożywczych

Najbliższe składy w
Horterm, Steele, Kray, Rothaus.

Wychodzi 3 razy
tygodniowo.

Najtańsze źródło zakupna!
W domach towarowych, które polecają się w tym spisie źródeł zakupna.

Firmy to poleca się
Szana. czytelnikom

Roland dom masła.
Korzyst. źródło zaka-
pna Margaryny, kawy,
towar. mięsa. Miejsce
sprzed. w wiel. miejsc.

H. Latz rzeźnictwo. —
Neustr. 11.
Znane spec. z rzetelności
Wielki skł. M. Moses
Neustr. 25. wszelkie ar-
tykuły szawskie.

Th. Krahensberg
Neustr. 66. artykuł. męsk.
kapelusze, czap. par. biel.

B. Sobrowski t. kol. i tona.
a. Freistein 86
rozalnia wo-
zów i tona.
Hochstrasse nr. 41.

C. Körzel Bruchstr. 28. kol.
Fried. Uphoff Grabenstr. 43.
techn. dentyst. za. rest. ust.

Obuwie P. Anst. Steelstr.
7. Filia: Frohnhauserstr. 1.
Plietel

Adelkampa „Wacholder“
EICKEL
B. Frye, dom. ob. Kaiserstr. 1.
Plietel Bismarckstr. 100
skład mebli i trum.

ERLEL W.
Heller, piekarnia, cukiernia,
codziennie świeże pieczywo.
Hagemann, tow. zł. i zegarki.

Gelsenkirchen
Kron-Drog Hochstr.
6-68. Wina

Hans Krüger Moltkestr. 17
przy Neuermarkt.

Gelsenk.-Bismarck
Schäffers dom obuwia.

H. Schneiders Bismarckstr. 100
tow. manuf.
i modne, konfeka, robotnicze

Gelek. Haverkamp
W. Heldrich, art. drog. i art. tap.
Wilhelmstr. 78. polsk. uslug.

F. Boissort Wilhelmstr. 102.
tow. bielizna i
manufakt. Polska uslug.

Gelsenk.-Hüllen
Ant. Bültefeld, Hedwigstr. 19
skład trumien. wieńce itd.

Gladbeck
Apteka „Glückauf“ pomi-
day rynek i kolejarz
kopalniemi. H. Schmitt.

Wolfslast Kaiserstr. 15
Najtańszy i
największy interes kolonial.

Messa dom obuwia
stale ceny.
Zakład fotograf. Elisabeth.

A. Teerhard Hochstr. 48.
skład mebli i trum.

F. Hinkert kapel. czapki,
parasol, Hochstrasse 33.
Kaiserstr. 82

Aug. Hoppe przy Bynku,
tabaka, papierosy, cygara,
fajki, liny, parasoliki
Kolektor loteryjny.

Mathilde Malworm dom spe-
cjalnych
gornetów, Kaiserstrasse 35.

H. Krahensberg dom spe-
cjalnych
skład zeg., tow. złot. i srebrn.

J. Krösch Marktplatz 35.
strój i towary modniarskie.

Matthäus kawa, mar-
garyna, tow.
kolonialne Kaiserstr. 42.

Schmidt's „Drogenhaus“
Kaiserstr. 13.
Filia Rentforterstr. 10.

N. Dröghoff rest. Kaiserstr. 5.
F. Tüchmann
tow. wełniane, pończochy
Kaiserstr. 12.

Dom tow. Bär najwięk.
dom spec. w miejscu szkła
porcelan. i sprzęt. dom.

van Ahlen zegarki, to-
wary złote, Kaiserstr. 10.
warszt. repara. gwarancja

Habinghorst
P. Oppen-Rhein, drogeria,
artyk. drog., chem., bandaże.
Krajo. i pozagran. wina.

HAMBORN
Zegarki, zegarki, zegarki.
Jägerstr. 24.

Wart. zegarki. tow. złote.
Hamborner Fahrradhaus
Hochstr. 10. wozzi. repara. cy.

P. Hoff Altmarkt 44. trykter
dam. i męsk. w. wysz. wio.

JAK. VOXBRUNNER
Altmarkt 23.
Prowadzi tow. i transport
mobli. Telefon 301.

ANTON RÜDEN
Jägerstr. 5.
Hand. starożytności, furaż,
kartofle. 5 proc. rabatu.

Joh. Kammerscheid
Schützenstr. 10. tow.
man. kon. ok. 50r. rab.

Nagrobki telef. 139.
opraw. grobów.
Hugo Lauer Duisbr. 143
Ok. nin. za got. rabat.

W. HETJENS
Bismarckstr. 8.
Szybkie zezowania. i.

Otto Blume Altmarkt 83.
tow. żelazne sprz. dom.
kuch. mech. szus. bu. i art.

H. Obermarxloh
ROB. KATHS
anz. Markgrafen i Schlicht-
hofstr. dom tow. spożywczych
na wysz. tow. 5 proc. rab.

Harten
CARL GRAVE
tow. spożywcze

Bernhard Gahlem
dom obuwia, Ewaldstr. 53.
Zegarki i towary złote.

H. & G. MURMANN
Ewaldstr. 37. — Ogniska, piec-
masz. do prania i sprz. dom.

Skład skór
Jos. Klapdor
Hochstr. 102. masz. Ewaldstr. 94

A. Isenich kapelusze, czapki,
parasole, futarka.

Holstermark
skład tow. kolon. i uszcz. w.
Fr. H. Vengela, Poststr. 12.

ECKERT'S — KONSUM
Markenstr. 12. Tow. kol.
tłuszcz. wina, kon., ram.

H. Kister Altmarkt 45.
Towary kolon. i tonażowe

Geschw. Winers spec. skl.
kapelusze, męsk. Altmarkt 51a

M. STEIN dom obuwia
Dom obuwia — Repara. cy

J. Tammel Devenstr. nr. 18.

PETER HAAS rzeźnik
Devenstr. nr. 35.
In. obklad. Najtańsze ceny

Bismarckstr. 100 sp. Steinhilfen

Herne
Wehling tapet. farb. szkło
Winkestr. 7.

Skł. kons. Schützler Bismarckstr. 8

Horst-Emscher
H. Berghorn, skład skór
Burgstr. 5 i Devenstr. 28.

Magazin „z. Pfau“
Kapelusze damskie, męskie, pa-
rasole, bielizna, krawaty i t. d.

Krey-Süd
Joh. Kolligs, rest. Hauptstr. 22.
Hochstr. 10. Eichenstr. 10

Kath. Hülsmann Hauptstr. 57
tow. kol. nasion. szkło i pora.

Krey-Nord
Hof. van der Kamp, Garten-
bergstr. 2. ogród. artykuł. wia-
jes. Hiltkamp, Hubertstr. 10
bandel wina i likierów.

R. Frye Hauptstr. 160. rest.
tel. ust. obawie w. warz.

Wienberg tow. Manufaktur
G. Hösche skład skór
Wilhelmstr. 16

H. Gröns Ww. zeg. tow. złote

LINDEN
H. Lohbrunn skład skór
warsztat obuw. „Fortschritt“

LEITHE
H. Jäger i. Schulstr. 12
tow. kolonialne i krotkie

J. Breidenbach
ogniska, sprz. dom. wszelk.
tow. kolonialne. Wilhelmstr. 7.

MARXLOH
E. Wüsthoff Oeselerstr. 86
obuw. konf.

H. Kriess rzeźnik Hen-
riettens 14a

F. Pfeiffer spec. artykuł.
męskie, Kaiser Wilhelmstr.
205, man. rzetelna uslug.

Gehr. Rothländer towary
kolon. uszcz. Dahlstr. 7.
Central-Automat.

S. Hartel Weselstr. 312.
kolowce, masz. do szycia
sprz. dom. i kuchenne.

Apteka Victoria
naprzeciw rest. Beckmann,
ust. wzyk. recepty kasowa.

K. Terstappen piek. i cukier.
Henriettenstr. 8. Weselerstr.
107a. Halfmannstr. K.-F.-Str.

W. HOFFMANN
piek. i cuk. Weselerstr. 78.
Codziennie świeże pieczywo.

H. Hoesmann najt.
dom obuwia, Weselerstr. 140.
znaj. rest. najtańsze ceny.

Fahlenbrock skł. r. Friedstr. 12

Vol. Grotke Weselerstr. 16
Polska uslug.

Ubiory dla pań i panów.

F. Klemm fotograf
Kaiser Wilhelmstr. 301.

Dom obuwia Polihau Wth. Str.
najt. najl. źródło zakup.

Drogeria R. Mahlmann
Weselerstr. 34.

Zegarki złote
spec.
Holm. Dillinghoff artyk.
otr. Al.
Weselerstr. 23.

Geschw. Eickem
Weselerstr. 15. tow. manufak.
krotkie, bielizna, wełn. rest. ust.

Apteka Industrie
R. WERKHAUSER
K. Wilhelmstr. 256. Telef. 355.

Geschw. Joseph
towary bielizna, krotkie, robotki.
Kaiser Wilhelmstr. 309.

G. Hankeler Holtener-
str. 176.
tow. fut. kapelusze, czapki
i parasole. 5% rabatu.

J. Schnock Holtenerstr. 233
tap. farb. lak.

Oberhausen
Schubert dom cukierni-
cy. Friedr. Karstr. 27.

Rauxel
O. W. Schulte-Rauxel
Kornbrunnstr. 10.
Bismarckstr. 100.

Recklinghausen
J. Welles Moltkestr. 23.
tow. kolonial. i manufakt.

Recklinghausen
Fr. Brinkmann, lekarz,
leczy choroby. Reckling-
hausen. ul. Martinstr. 13.
Odziny przyjeżdż. w ponie-
dzialek i czwart. od 9-4h.

STERKRADE
J. Borne, Steinbrunnstr. 13-15
tow. sukien. porcelanowe
i krotkie, zabawki. Ten. ceny

J. Thun Bahnhofstr. 38.
Kolowce, warszt.
repara. tow. stalowe.

M. Spickermann
tylko Kantar. nr. 7.
Ogniska, piec, maszyn do
prania, wszelkie narzędzia.
sprz. domowe i kuchenne.

Reichmann & Altmeyer
Hantsstr. 100. Cygara, rest. masz.

Wanne
Bernh. Frye obuwie Al.
Holtenerstr.

Fr. Levernann hala owoc.
i wazywa. Bahnhofstr. 91.

Plietel tylnikowy z gorzeln.
Eicker & Callen
Spec. Steinalter i tow. rowka
Wth. Wagener drog. i tow. kol.

E. Grothaus t. k. Bahnhofstr. 108

Wallenscheid
Otto Streier, Weststr. 100
piekarnia i tow. kolonial.

WESTERHOLT.
Drogeria Glück Auf Aug
Schmidt sprzedaż wina
rumu. araku keniaku

Lehmann sprz. dom. i kuch.

Bernh. Stollen dom obuw.
wyc. skór. ren. Bismarckstr. 65

J. Stollen dom obuw. p-
kość. Wias. syst. rabat.

Walsum-Altenrade
J. Schünker, rzeźnik

Walsum-Altenrade
A. Höschen Provinzialstr. 201
sprz. dom. i kuchenne

WITTEN.
Fahrwinkel sprz. do prania

PIEKARNIE
Fr. Ruwe, Eickel.
Wielkie gatunki chleba
odstawa bezpłatnie w dom
Artyk. pożywe.

A. Brune Horneńska fabry-
ka chleba. Wszelkie gatun-
ki chleba codziennie świeże